PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 114 (213) Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, poniedziałek 17 września 1928 r.

TREŚĆ: ZSRR. a sprawy zagraniczne: Polska a ZSRR. — Sprawy wewnętrzne: życie partyjne. — Polityka socjalna i zawodowa. — Sprawy narodowościowe. — Sprawy kościelne. — Sprawy gospodarcze.— Notatki i informacje: Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

POLSKA A Z. S. R. R.

Izwiestja 13.IX. w koresp. (Bratina) z Warszawy p. n. „Niesłychane wystąpienie wojewody wołyńskiego" podają streszczenie artykułu „Warszawskiej Gazety Porannej", w którym zostało podkreślone, że wojewoda Józewski jest zdecydowanym stronnikiem planu federacji z Ukrainą oraz wyrażono nadzieję, iż rząd Bartla nie podzieli koncepcji wojewody i że ten ostatni będzie musiał podać się do dymisji.

Izwiestja 15.IX omawiają głosy prasy polskiej w związku z przemówieniem wojewody Józewskiego na zjeździe senatorów i posłów Bloku Bezpartyjnego, który się odbył na Wołyniu dn. 2.IX r. b. W kołach politycznych — pisze dziennik — wystąpienie Józewskiego wywołało ogromne zaitneresowanie. Polska prasa jednak przemilcza deklarację wojewody wołyńskiego. Należy sądzić, że pytania w sprawie odwołania p. Józewskiego, postawione min. Zaleskiemu przez „Warszawską Gazetę Poranną" zostaną bez odpowiedzi. W najlepszym razie karę poniesie prowincjonalne pismo „Ziemia Lubelska", która, chcąc dogodzić b. ministrowi w gabinecie Petlury, a obecnemu wojewodzie, podała jego przemówienie, potwierdzając tem fakt, że na terytorjum polskiego Wołynia pod opieką rządu organizowany jest polityczny petlurowski ośrodek.

Izwiestja podkreślają, że wystąpienie „wybitnego Piłsudczyka" wojewody Józewskiego należy przypisać wzmożeniu się wpływów „awanturniczych" kół, marzących o realizacji „idej 1920 r." i uważających pochód na Kijów za „akt największej mądrości politycznej".

Dziennik powątpiewa, by rząd polski miał przedsięwziąć rzeczywiste środki przeciwko „przestępczej" działalności emigracji rosyjskiej. Rząd polski — pisze dziennik — głosi, że będzie prześladował tych emigrantów, których działalność narusza zobowiązania Polski, wynikające z traktatu Ryskiego; w tym samym czasie zaś pp. wojewodowie pozwalają sobie cynicznie i otwarcie naruszać te same zobowiązania.

W tym samym czasie, gdy Józewski wygłasza swą mowę, minister spraw zagr. Polski występuje z twierdzeniem, że „sąsiedztwo Rosji niejednokrotnie wywoływało trudności", i że „Rosja Sowiecka jest poważną przeszkodą na drodze do ogólnego pokoju i rozbrojenia". Wystąpienie Józewskiego — zdaniem dziennika — potwierdza, że właśnie Polska zagraża pokojowi w Europie, wystąpienie to świadczy o wzmożeniu się agresywnych tendencyj w bardzo wpływowych kołach polskich, zarazem w sposób silny podważa ono traktat Ryski i najbardziej elementarną lojalność w odniesieniu do państwa, z którem Polska znajduje się w normalnych stosunkach dyplomatycznych.

W końcu dziennik zaznacza, że rząd polski nie może uchylić się udzielenia wyjaśnień w sprawie swego zapatrywania na wystąpienie Józewskiego. „Jeżeli Józewski nie zostanie odwołany, jeśli on w dalszym ciągu będzie kierownikiem polityki na kresach wschodnich Polski, to będzie to oznaczało, że rząd polski solidaryzuje się z temi ideami, które były wypowiedziane przez wojewodę na zjeździe rządzącego stronnictwa".

Izwiestja 16.IX. zaznaczają, że kierownicze koła polskie nie ograniczają się do zachowania milczenia z powodu znanego oświadczenia wojewody wołyńskiego Józewskiego, lecz przeciwnie — jak to stwierdzają wynurzenia „Głosu Prawdy" — występują z otwartem poparciem wojewody wołyńskiego. Agresywne tendencje kierowniczych kół polskich wzrosły tak dalece, że przygotowanie do powtórzenia awantur z r. 1920 czynione jest zupełnie otwarcie. Wobec tego faktu oświadczenia pokojowe rządu polskiego i uroczyste wyrzeczenie się wojny, jako narzędzia polityki narodowej, tracą wszelkie znaczenie. W interesie utrzymania pokoju wojewoda wołyński i jego zwolennicy powinni być usunięci ze swych stanowisk. Rząd polski powinien postanowić w jaki sposób osobistość taka, jak p. Józewski może stać na czele administracji polskiej obszarów nadgranicznych. Widocznie — kończy dziennik — zapomniano w Polsce o historji ustalenia jej granic. Naruszenie traktatów pokojowych i spowodowanie wątpliwości co do ustalonych granic jest akcją bardzo ryzykowną dla wszystkich państw, a przedewszystkiem dla Polski.

SPRAWY WEWNĘTRZNE.

ŻYCIE PARTYJNE.

Izwiestja 11.IX. ogłasza uchwałę C. K. partji o sytuacji w gruzińskiej partji komunistycznej. Uchwała ta wzywa komunistów gruzińskich do wytężonej pracy nad rozwojem rolnictwa w Gruzji i stwierdza niedostateczne tempo tego rozwoju w porównaniu z tempem rozwoju sowieckiego przemysłu gruzińskiego. W dziedzinie uprzemysłowienia Gruzji zwraca uchwała C. K. uwagę na konieczność bardziej planowej akcji. W części ideologicznej uchwała stwierdza pomyślne wyzwalanie się klasy robotniczej w Gruzji z pod wpływów ideologji mieńszewików i wzywa partję gruzińską do dalszej pracy w tym kierunku. W sprawie stosunków narodowościowych w Gruzji uchwała wypowiada się za polityką gruzinizacyjną oraz za równoczesnym zwalczaniem objawów szowinizmu i nacjonalizmu gruzińskiego. W ostatniej części uchwała stwierdza z zadowoleniem zwycięstwo gruzińskiej partji komunistycznej nad opozycją „trockistów“ w jej składzie.

Rul 14.IX. donosi, że Rakowski uzyskał wskutek choroby pozwolenie na przyjazd do Moskwy.

Rul 14.IX. podaje, że na pogrzebie Łaszewicza w Leningradzie obecni byli: przywódca opozycji Kubiak oraz byli przywódcy opozycji Kamieniew i Bakajew. Podczas przemówienia Kubiaka, które było utrzymane w nastroju opozycyjnym, doszło do scysji między nim a Kamieniewem, który zaprotestował przeciwko przemówieniu i zażądał jego zaprzestania.

POLITYKA SOCJALNA I ZAWODOWA.

Prawda 6.IX ogłasza przepisy o wysokości komornego w znacjonalizowanych nieruchomościach miejskich w Moskwie. Na podstawie tych przepisów dotychczasowe stawki komornego zostają podwyższone według skali, która różni się w zależności od przynależności klasowej płatników komornego. Robotnicy i urzędnicy sowieccy płacić mają od 5 do 20 kopiejek za jeden metr kwadratowy przestrzeni mieszkalnej, pracownicy wyzwolonych zawodów — 44 kopiejki od metra kwadratowego, osoby, które zostaną zaliczone do klas niepracujących od 2 rubli do 8 rubli 80 kopiejek od metra przestrzeni mieszkalnej w zależności od wymiaru podatku dochodowego.

Rul 7.IX donosi, że rewolucyjna rada wojenna udzieliła dymisji starszym profesorom sowieckiej akademji wojskowej im. Frunzego w Moskwie, byłym generałom armji carskiej, zastępując ich przez wojskowych sowieckiej formacji: Neumana, Wolfego, Auksnisa, Szyrokija i Uwarowa. W ciągu dwuch lat wszyscy byli wojskowi carscy zastąpieni być mają na stanowiskach profesorów akademji przez komunistów.

SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

Izwiestja 11.IX. donosi, że w polskiej wsi Greczany, w okręgu Kijowskim rozpoczęto pracę nad budową największego „pałacu pracy“ w USRR.

Izwiestja 11.IX. podaje wiadomość o promocji absolwentów szkoły oficerskiej w Kazaniu. Połowa nowych dowódców sowieckich, którzy ukończyli tę szkołę, należy do narodowości tatarskiej lub baszkirskiej.

SPRAWY KOŚCIELNE.

Siegodnia 8.IX ogłasza jako przedruk z rosyjskiego pisma kowieńskiego „Gołos Litowskoj Prawosławnoj Jeparchji“ akt uznania arcybiskupa Eleuferjusza za arcybiskupa litewskiego i wileńskiego przez prawosławnego metropolitę Sergjusza w Moskwie. Akt ten rozciąga jurysdykcję duchowną arcybiskupa Eleuferjusza na terytorjum byłych rosyjskich gubernji Kowieńskiej i Wileńskiej.

Prasa emigracyjna omawia ogłoszony w rosyjskich pismach paryskich komunikat kancelarji metropolity Eulogjusza w sprawie rozłamu w rosyjskiej cerkwi prawosławnej na emigracji. *Poslednija Nowosti* oraz *Wozrożdenje* popierają stanowisko metropolity Eulogjusza bez zastrzeżeń, natomiast prasa monarchistyczna, jak paryski tygodnik *Dwugławyj Orioł*, białogrodzkie pismo *Nowoje Wremia* oraz sofijskie pismo *Ruś* zwracają się bardzo ostro przeciwko metropolicie Eulogjuszowi i jego polityce, oświadczając, iż wbrew zapewnieniom, zaciągnął metropolita Eulogjusz pewne zobowiązania w stosunku do metropolity Sergjusza w Moskwie, który pozostaje — zdaniem pism monarchistycznych, — pod niezaprzeczalnym wpływem rządu ZSRR.

Wieczerniaja Moskwa 1.IX ogłasza sprawozdanie z przebiegu zjazdu „bezbożników“ w Moskwie. Zjazd ten zwrócił uwagę na czynny udział duchowieństwa prawosławnego w wychowaniu młodzieży rosyjskiej. Zjazd zwrócił się do rządu sowieckiego z prośbą o przeciwdziałanie temu zjawisku.

Prawda 3.IX omawia sytuację na „froncie cerkiewnym“ i domaga się od władz sowieckich czynnej propagandy ateistycznej.

SPRAWY GOSPODARCZE.

Izwiestja 11.IX. omawia w art. wstępnym znaczenie t. zw. drugorzędnego eksportu w całokształcie eksportu z ZSRR. Konieczność rozwoju drugorzędnego eksportu powstaje z wstrzymania eksportu zboża sowieckiego. Przez zwrócenie uwagi na eksport odpadków przemysłowych, wyrobów drobnego przemysłu i t. p. może państwo sowieckie poniekąd przeciwdziałać klęsce deficytu w bilansie handlowym.

Krasnaja Gazeta 9.IX ogłasza komunikat pełnomocnika komisarjatu ludowego handlu w Leningradzie Adujewskiego w sprawie trudności aprowizacyjnych, które odczuwane są przez ludność tego miasta. Komunikat stwierdza tworzenie się długich kolejek przed sklepami spożywczemi w Leningradzie oraz dążenie mieszkańców miasta do poczynienia zapasów mąki. Dążenia te powodują rozmaite bezpodstawne pogłoski. Mieszkańcom Leningradu nie grozi bynaj-

mniej brak chleba. Sporadyczne wypadki, w których zabrakło chleba w pewnych dzielnicach miasta, spowodowane były przez niedomagania aprowizacyjne w instytucjach aprowizacyjnych. Kilku urzędników tych instytucyj pociągnięto do odpowiedzialności. Komunikat nawołuje ludność Leningradu do spokoju oraz do nieczynienia zapasów mąki.

Ekonomiczeskaja žizń 8.IX. podaje, że ogólna liczba zakładów handlowych w Moskwie równa się 10.579, z których jest 943 hurtowni, 5.518 sklepów detalicznych oraz 5.118 ruchomych punktów sprzedaży rozmaitych towarów. 5.307 przedsiębiorstw handlu detalicznego stanowią własność osób prywatnych. 1.343 — własność spółdzielni sowieckich. Z istniejących sklepów detalicznych 35% stanowią własność osób prywatnych. Z ogólnej liczby zakładów handlu detalicznego 4.950 mieszczą się w śródmieściu. Pozwolenie na handel uliczny posiadają w Moskwie 2.250 osób.

Wieczerniaja Moskwa 30.VIII donosi, że prezydjum najwyższej rady gospodarstwa krajowego ZSRR zostało zwołane dla omówienia sytuacji w przemyśle lnianym. Brak surowców przybrał w tym przemyśle takie rozmiary, iż brana jest pod uwagę ewentualuość całkowitego wstrzymania produkcji na przeciąg 6 miesięcy. Prezydjum uchwaliło dokonanie spisu zapasów surowców lnianych i pewną zmianę w podziale tych zapasów pomiędzy istniejącemi zakładami przemysłu lnianego.

Rul 12.IX donosi o zmianach w składzie sowieckich misyj handlowych poza granicami ZSRR. Stanowisko przewodniczącego misji handlowej w Wiedniu obejmuje Bitker, dotychczasowy zastępca przewodniczącego misji handlowej w Berlinie. Następcą Bitkera w Niemczech będzie prof. Kaufmann. Dotychczasowy radca handlowy poselstwa ZSRR w Japonji Anikejew będzie następcą odwołanego do Moskwy przewodniczącego sowieckiej misji handlowej w Paryżu Piatakowa. Nastąpić ma odwołanie radców handlowych poselstw w Warszawie i Sztokholmie.

Poslednija Nowosti 9.IX donosi, że zastępca prezesa rady komisarzy ludowych ZSRR Rudzutak ogłosił odezwę do sowieckich instytucyj aprowizacyjnych, nawołując je do „zlikwidowania chaosu na froncie zbożowym". W odezwie tej Rudzutak zabrania bezwzględnie mieszania się którejkolwiek z instytucyj aprowizacyjnych do działalności innej.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

Izwiestja 9.IX donoszą, że w Saratowie odbył się pierwszy zjazd sowietów nowoutworzonego administracyjnego obwodu Dolnej Wołgi.

Krasnaja Gazeta 11.IX donosi, że komisarjat ludowy oświaty RSFSR udzielił dymisji profesorom Manujłowowi, Winogradowowi, Sałuńskiemu i Arnoldowi, którzy zostali oskarżeni o antysemityzm i agitację przeciwko profesorom-żydom.

Poslednija Nowosti 7.IX donosi o nadużyciach w centralnym urzędzie śledczym w Moskwie. Stwierdzono, że pomiędzy kierownikami tego urzędu a światem przestępczym istniało ścisłe porozumienie, na którego podstawie przestępcom uchodziły bezkarnie najbardziej śmiałe i ryzykowne przedsięwzięcia.

Poslednija Nowosti 7.IX donosi o wznowieniu wydawnictwa pisma „Dni", które ukazuje się pod redakcją Kiereńskiego jako tygodnik. Pierwszy zeszyt tygodnika zawiera, między innemi, artykuł na temat: „Plany Piłsudskiego. — Porozumienie polsko-petlurowskie. — Sztab kozaków w Warszawie".

..*Poslednija Nowosti 7.IX*, streszczając wrażenia z pobytu pewnej wycieczki niemieckiej na Ukrainie sowieckiej, podkreślają tworzenie się nowego typu ukraińskiego komunisty-narodowca, który interesuje się życiem Ukrainy sowieckiej i pozostaje obojętnym wobec zagadnień o szerszym zakresie.

Rul 8.IX donosi o nominacji przewodniczącego sowieckiej misji handlowej w Teheranie Dawgijana na opróżnione przez zgon Łaszewicza stanowisko przewodniczącego zarządu kolei wschodnio-chińskiej.

Rul 12.IX podaje, że rząd Chin północnych powierzył pułkownikowi b. armji rosyjskiej Fiedorowowi utworzenie rosyjskiego oddziału przeciwsowieckiego dla ochrony kolei Wschodnio-Chińskiej i pogranicza sowieckiego. Oddział ten liczyć ma 10 tysięcy ludzi.

Rul 13.IX donosi o aresztowaniu pod zarzutem kontr-rewolucji znanego pisarza rosyjskiego Michała Bułgakowa.

Rul 13.IX notuje pogłoski o wykryciu spisku kontr-rewolucyjnego w Moskwie, Leningradzie, Charkowie, Kijowie i Odesie. Spiskowcy mieli należeć do armji czerwonej i zajmowali w jej szeregach stanowiska kierownicze. GPU dokonało licznych aresztowań.

ARTYKUŁY NIEUWZGIĘDNIONE.

Krasnoarmiejec 20.VIII (tygodnik). Prawdziwe znaczenie wizyt generalskich (o stosunkach pomiędzy Polską a Rumunją).

Prawda 9.IX. Dzieje pewnej głodówki (pamiętniki Łańcuckiego).

Socjalisticzeskij Wiestnik 5.IX. List socjalistów ukraińskich do redakcji (w sprawie wzmianki w „Robotniku" warszawskim o stosunku międzynarodówki socjalistycznej do atamana Petlury).

Wozroždenje 5.IX. Anglja a podział Rosji (art. b. carskiego charge d'affaires w Londynie Sablina).

Zak. Gr. Prac. Dr., S. z. o. o., Nowy Świat 54, tel. 15-56 i 242-40

Drukowane na prawach rękopisu.